

Complexnummer: 517598

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Bleekerij Het Wapen van Amsterdam

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517599, 517600

Woonplaats

Gouda

Gemeente

Gouda

Provincie

Zuid-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Blekerssingel 55, 2806 AC Gouda

Complexomschrijving

Inleiding

Aan de Blekersingel bevindt zich een complex bestaande uit drie WOONHUIZEN en de voormalige BLEKERIJ 'Kleederbleekerij Het wapen van Amsterdam'. De woningen en de blekerij stammen uit 1900 en zijn in eclectische stijl - met veel stijlinvloeden van de Neo-Hollandse Renaissance - vermoedelijk door architect Nederhorst gebouwd in opdracht van Jaspers, de directeur van de blekerij, die zelf het pand op nummer 57 betrok. Vóór de bouw van het complex bevonden zich op deze plaats reeds een wasserij/blekerij met onder meer bleekvelden, was- en speelhuizen en schuren.

Vanaf de zeventiende eeuw ontwikkelde Gouda zich tot een centrum van blekerijen en wasserijen. De naam van de singel, Blekersingel, refereert aan de vele blekerijen die tot in de twintigste eeuw langs deze singel gevestigd waren. Door de introductie van stoom en chemische wasmiddelen werden de blekerijen sterk geïndustrialiseerd. Dit betekende het begin van het einde van de vooraanstaande positie van Gouda als blekerij-stad.

Omschrijving

De drie WOONHUIZEN aan de Blekersingel maken met de voormalige BLEKERIJ, 'Kleederbleekerij Het wapen van Amsterdam' (rechts van de woonhuizen), onderdeel uit van het complex Blekersingel 55-56-57 en Blekersingel 58. De drie woningen vormen een architectonische ontwerpeenheid. Het geheel voegt zich in de aaneengesloten gevelwand aan de Blekersingel.

Waardering

Het complex Blekersingel 55;56;57;58 is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde.

Het complex heeft cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van Gouda en specifiek de Blekersingel als blekerij-centrum. De bouw van de blekerij in combinatie met de woningen, waaronder de directeurswoning, is een afspiegeling van het eeuwenoude belang van de Goudse wasserijen en blekerijen.

Het complex is van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een bouwstijl - en tijd en vanwege de detaillering en het materiaalgebruik.

Het complex is van stedenbouwkundig belang als beeldbepalend onderdeel van een gesloten gevelwand en vanwege de ruimtelijk-functionele en visuele relatie van de woningen en de blekerij onderling.

Het complex is van belang vanwege de redelijke mate van herkenbaarheid en gaafheid.

Het complex vertegenwoordigt enige zeldzaamheidswaarde als uitdrukking van een inmiddels verdwenen bedrijfstak.

Monumentnummer*: 517599

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82991/68

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
517598	Bleekerij Het Wapen van Amsterdam

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Gouda	Gouda	Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Blekerssingel	55		2806 AC	Gouda		
Blekerssingel	57		2806 AC	Gouda		
Blekerssingel	56		2806 AC	Gouda		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Gouda	A			3577
Gouda	A			7631
Gouda	A			3578

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

In 1900 werd een bouwblok van drie gelijkvormige WOONHUIZEN in Eclectische stijl met stijlinvloeden van de Neo-Hollandse Renaissance aan de Blekersingel opgetrokken. De huizen maken met de voormalige Kleederbleekerij 'Het wapen van Amsterdam', eveneens uit 1900, onderdeel uit van het complex Blekersingel 55;56;57;58. De portretten boven de vensters zijn gemaakt door de Goudse modelleur C.P. Clemens.

Het woonhuis op nummer 57 was bestemd voor de directeur van de blekerij.

N.B. Uitgesloten van de bescherming van rijkswege zijn de aluminiumkozijnen in voor- en achtergevel van nummer 57.

Omschrijving

De drie woningen zijn opgetrokken uit machinale baksteen in schoon metselwerk (kruisverband) op een hoge hardstenen plint. Ze zijn ieder voorzien van een afzonderlijk dak, dat bestaat uit een, dwars op de straat geplaatst, afgeplat schilddak. Het voorste dakschild (met houten lijst) is vergroot, waardoor het dak erachter grotendeels aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

het zicht wordt onttrokken. Het middelste dak (nummer 56) is gedekt met gesmoorde kruispannen; de overige hebben niet originele asfaltshingles.

De op nagenoeg rechthoekige plattegrond opgetrokken woningen zijn drie maal drie traveeën breed en bestaan uit twee bouwlagen met een kap. Aan de voorzijde een lijstgevel gevormd door een wit gestucte fries met diamantkoppen en een licht uitkragende daklijst, die wordt ondersteund door rijk gedecoreerde hermen (middelste woning) en rijk gedecoreerde consoles met bladmotief (twee buitenste woningen). De lijst wordt bij iedere woning onderbroken door een gemetselde topgevel, die bij de buitenste twee woningen bestaat uit een tuitgevel met hardstenen afdekplaten. De uitgemetelde tuit steunt op een gestuct arkeltje en wordt bekroond door een samengestelde spits; in de tuit is een ijzeren sierwerkje binnen een ovale lijst aangebracht. De gemetselde top van de middelste woning bestaat uit een getrapte gevel met aan weerszijden van de 'hals' geprofileerde, gestucte klauwstukken; de top wordt bekroond door een gestucte lijst met fronton en samengestelde spits; in de top is een ijzeren sierwerkje in een ovale lijst aangebracht. De gevel is verder geornamenteerd met gestucte, bewerkte en witgeschilderde speklagen en gestucte aanzet- en sluitstenen in de ontlastingsbogen boven de vensters, waarvan de sluitstenen zijn gedecoreerd. Ter markering van de afzonderlijke woningen staan lisenen op een risalerende, in de plint opgenomen, sokkel; ook in de daklijst is een risalerend deel als afsluiting van de liseen. Tussen de plint en de begane grond zijn hardstenen platen aangebracht voorzien van een diamantkop.

In de eerste bouwlaag bevinden zich drie keer twee rechtgesloten vensters en rechts daarvan een inpandig portiek en op de tweede bouwlaag bevinden zich drie keer drie rechtgesloten twee-ruits schuiframen. Onder alle vensters lopen de hardstenen lekdorpels als een horizontale band (waterlijst) door over de gehele breedte van de gevel. De rechtgesloten schuiframen op de begane grond zijn voorzien van boogvelden met siermetselwerk met stucwerk (middelste woning) en rijk sierstucwerk met bladmotief (twee buitenste woningen) en ontlastingsbogen met gestucte, bewerkte en witgeschilderde aanzet- en sluitstenen. In de sluitstenen bevinden zich portretten, die Paul Krüger en andere leiders uit de Boerenoorlog voorstellen. Het portiek is bereikbaar via een hardstenen stoep met drie treden. Het portiek is betimmerd met panelen, die voorzien zijn van profiellijsten. De entree bestaat uit een niet originele deur met bovenlicht.

De ontlastingsbogen van de getoogde vensters met schuiframen op de verdieping zijn eveneens voorzien van gestucte aanzet- en sluitstenen. De sluitstenen zijn rijk gedecoreerd. In de top van de twee buitenste woningen bevindt zich een rechtgesloten schuifvenster waarvan de boogtrommel en de ontlastingsboog rijk gedecoreerd zijn met sierstucwerk: in het boogveld houden engelen een cartouche vast met respectievelijk de tekst "Anno" en "1900". Als sluitsteendecoratie is respectievelijk een mannen- en een vrouwenhoofd afgebeeld. Ter hoogte van de bovendorpel is een gestucte horizontale band aangebracht, die aan weerszijden van het venster in siermotieven eindigen. De gemetselde top van de middelste woning heeft een getoogd schuifvenster onder een ontlastingsboog met gestucte aanzet- en sluitstenen en een gestucte band ter hoogte van de bovendorpel, zoals bij de andere topgevels.

De achtergevels bestaan uit schoon metselwerk waarin speklagen verwerkt zijn. De zandstenen speklagen zijn afwisselend ongeschilderd, wit of grijs geschilderd (schildering niet bij bescherming betrokken). De kap van iedere woning wordt doorbroken door een dakkapel. Onder de licht uitkragende daklijst bevindt zich een fries met bewerkte vlakken. De achtergevels risaleren met - afwisselend per woning - een uitbouw over twee lagen met een plat dak, waarin onder meer de keuken gesitueerd is en een uitbouw over één laag, eveneens met plat dak, die als serre

gebouwd is. Op de serres bevinden zich (op de nummers 56 en 55) terrassen. De openslaande balkondeuren worden geflankeerd door zijlichten. Het geheel is voorzien van bovenlichten met daarboven één ontlastingsboog met natuurstenen aanzet- en sluitstenen. Nummer 57 heeft een afwijkende achtergevel, die uitgerust is met drie afzonderlijke vensters met boven elk venster een ontlastingsboog met aanzet- en sluitstenen. De sluitstenen zijn voorzien van een diamantkop. In de boogvelden zijn leeuwenkopjes verwerkt.

INWENDIG bestaan de woningen uit een begane grond, een verdieping en een zolder. In het nagenoeg gave interieur van Blekersingel 55 bevinden zich onder meer in de gang en in de hal een marmeren vloer, marmeren lambrizing, plinten, dorpels en neuten. Voorts zijn er stucplafonds met duivelkoppen, paneeldeuren en een houten trap met een trappaal in eclectische stijl.

In het nagenoeg gave interieur van Blekersingel 56 bevinden zich zowel op de begane grond als op de verdieping onder meer paneeldeuren (grotendeels met plaatmateriaal afgetimmerd), kamers en suite met paneel-schuifdeuren, eenvoudige schouwen van zwart marmer en stucplafonds met duivelkoppen. In de entreehal en gang bevinden zich een marmeren vloer, marmeren lambrizing en stucplafonds. Voorts is er een houten trap met eclectische trappaal.

In het bijzondere, nagenoeg gave interieur van Blekersingel 57, de directeurswoning van de blekerij, is de originele indeling grotendeels behouden. De keuken is onderkelderd. De kelder is voorzien van troggewelven met ijzeren liggers, plavuizen en een fruithok. Voorts zijn er keldervensters met draairaam en diefijzers. In het interieur bevinden zich onder meer kamers-en-suite met schuifdeuren (oorspronkelijk met panelen, nu met ruiten), marmeren schouwen en rijke stucplafonds. In de gang bevinden zich onder meer stucplafonds, een marmeren vloer, plint en neuten en een gemarmerde houten lambrizing. Het tochtportaal is voorzien van een marmeren lambrizing. De tochtdeur is uitgevoerd met geetst glas in de deur en het bovenlicht. De houten bordestrap is gehout, net als de lambrizing langs de trap, in de gang (op de verdieping) en de paneeldeuren. De latei tussen trap en verdiepingsgang is geprofileerd en rijk gedecoreerd, onder meer met een herme.

Waardering

De woningen Blekersingel 55;56;57 met bijbehorend interieur zijn van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde:

- als uitdrukking van een inmiddels verdwenen industrie. Bovendien nam Gouda als blekerij-centrum op boven-lokaal niveau een belangrijke plaats in in deze bedrijfstak.
- als voorbeeld van een bouwstijl (Eclectisch) en -tijd en vanwege de detaillering en het materiaalgebruik.
- van stedenbouwkundig belang als beeldbepalend onderdeel van een gesloten gevelwand en vanwege de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de blekerij.
- van belang vanwege de redelijke mate van herkenbaarheid en gaafheid.

Het complex vertegenwoordigt enige zeldzaamheidswaarde als uitdrukking van een inmiddels verdwenen bedrijfstak.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 517600

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82982/173

Complexnummer

517598

Complexnaam

Bleekerij Het Wapen van Amsterdam

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Straat*

Blekerssingel

Nr*

58

Toev.*

Postcode*

2806 AC

Woonplaats*

Gouda

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

8084

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De BLEKERIJ 'Kleederbleekerij Het Wapen van Amsterdam' is evenals de ernaast staande en oorspronkelijk bij de blekerij horende woningen (Blekersingel 55-58) gebouwd in 1900, in opdracht van de toenmalige directeur Jaspers. Het voormalige onderkomen van de stoomblekerij is opgetrokken in een aan het Eclecticisme verwante bouwstijl met invloeden van de Neo-Hollandse Renaissance. De ontwerper van zowel de woningen als de blekerij is mogelijk de architect Nederhorst geweest. De blekerij staat op een terrein, waar van oudsher al een wasserij met blekerij was gesitueerd. Het was één van de vele blekerijen die eeuwen lang van groot belang voor de Goudse economie waren. De naam de Blekersingel refereert nog aan de diverse blekerijen die alleen al aan deze straat waren gevestigd. De inwendig ingrijpend gewijzigde blekerij is al geruime tijd niet meer als zodanig in gebruik en functioneert tegenwoordig als woonhuis.

Het interieur en het grotendeels vernieuwde, voormalige ketelhuis achter de blekerij zijn voor de bescherming van rijkswege van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Vanuit een vierkante plattegrond in voornamelijk schone baksteen opgetrokken bedrijfsgebouw van drie bouwlagen en een mazzanino onder een met gesmoorde bouletpannen gedekt mansardedak. De voorgevel wordt verlevendigd door een wit geschilderde gepleisterde plint, dito speklaagjes en accenten rondom de gevelopeningen. De regelmatig gelede gevel bevat getoogde vensters met vierruits ramen en sluit- en aanzetstenen van gepleisterde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

baksteen en in de mezzanino ventilatieroosters in de liggende vensters. Deze bevinden zich tussen consoles die een om de lisenen gecorniste, geprofileerde gootlijst ondersteunen. De hoekliseen is voorzien van een diamantkop. De hoger opgetrokken ingangstravee met Vlaamse gevel is excentrisch in de gevel geplaatst met links daarvan drie vensterassen en rechts vier vensterassen. De entreepartij is extra uitgebouwd over de eerste en de tweede bouwlaag met op de begane grond bevat een dubbele deur onder een geprofileerd kalf en een rondboogvormig bovenlicht met radiale roedenverdeling en "KLEEDERBLEEKERIJ HET WAPEN VAN AMSTERDAM" in ijzeren letters. De deuren staan tussen gepleisterde pilasters met liggende schijnvoegen en diamantkoppen. De rondboog van het bovenlicht wordt geaccentueerd door sluit- en aanzetstenen; de sluitsteen staat in verbinding met een cordonlijst. Tussen de cordonlijst en de doorgetrokken onderdorpel van de vensters op de tweede verdieping staat een cartouche met rolwerk en de naam M. Peeters. De twee, tussen lisenen geplaatste, vensters boven de entree zijn getoogd en voorzien van tweeruits schuiframen en sluit- en aanzetstenen. Daarboven de Vlaamse gevel, die de geprofileerde gootlijst doorbreekt, is van het type tuitgevel en bevat een breed getoogd venster, een geveltop met geprofileerde deklijst en schouders, alsmede een uitgemetselde tenant met kroonlijst en ijzeren, pumeelvormige bekroning met "1900" in de windvaan.

Geheel rechts in de gevel bevindt zich een tussen lisenen staande dubbele inrijdeur binnen een getoogd kozijn en onder een segmentboog met sluit- en aanzetstenen.

De achtergevel is eveneens voorzien van lisenen en een groot aantal getoogde gevelopeningen, die worden geaccentueerd door sluit- en aanzetstenen. De gevel wordt op de begane grond voor een deel aan het zicht onttrokken door een serre onder een met pannen gedekt lessenaardak en een onder een plat dak staande aanbouw hier links van. De meeste verdiepingsvensters hier boven zijn vergelijkbaar met die in voorgevel. De vier vensters boven de serre zijn echter aanmerkelijk kleiner. De twee ingangstraveeën rechts van de serre bevatten niet oorspronkelijke dubbele deuren. De dubbele deur in de rechter travee staat onder een driedelig bovenlicht. De travee hier links van is risalerend op de begane grond en de deuren zijn breder. De vensters hierboven zijn echter minder breed dan de verdiepingsvensters boven de smallere rechter entree.

Waardering

De blekerij is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de stedenbouwkundige waarde:

- als een bijzondere uitdrukking van een voor Gouda ooit belangrijke bedrijvigheid en sociaal-economische ontwikkeling.
- als voorbeeld van een voor de bouwtijd nog gangbare bouwstijl (Eclecticisme) en de aan het oorspronkelijke gebruik gerelateerde detaillering.
- vanwege ensemblewaarde en stedenbouwkundige waarde als representatief onderdeel van een gesloten gevelwand en als belangrijk onderdeel van een complex met een sterke functionele en visuele relatie tussen de samenstellende onderdelen.
- van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van de voorgevel.
- vanwege de zeldzaamheidswaarde als overblijfsel van een vrijwel verloren gegane bedrijfstak.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Blekerij(M04)